

TRYGGHETS- & LIKABEHANDLINGSPLAN

**AKTIVA ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖREBYGGA KRÄNKNING,
TRAKASSERIER & DISKRIMINERING**

LÄSÅRET 2026/2027

I. INLEDNING

Denna Trygghets- och likabehandlingsplan handlar om att förverkliga intentionerna i FN:s barnkonvention som fastställer alla barns lika värde. Alla konventionsstater ska respektera och tillförsäkra varje barn de rättigheter som anges i denna konvention.

En trygg skoldag är en förutsättning för lärande och positiv utveckling. På Sågtorpsskolan ska varje elev ha samma möjlighet att utvecklas och lära under trygga förhållanden. Vår målsättning är att ingen känna sig trakasserad, diskriminerad eller utsatt för kränkande behandling. Alla, såväl elever som personal, ska känna sig trygga och respekterade i skolan.

Vårt gemensamma arbete för att främja en trygg skoldag är av största vikt. Skolledningen har det yttersta ansvaret för att säkerställa att alla blir väl behandlade i skolan. Det är all personals ansvar att aktivt förebygga och motverka alla former av kränkning och diskriminering. Ett gott trygghets- och likabehandlingsarbete förutsätter också ett gott samarbete mellan skolpersonal, elever samt vårdnadshavare.

Vi vill att vår Trygghets- och likabehandlingsplan ska fungera som ett verktyg i en levande process, den behöver ständigt vara aktuell och anpassad till de behov som finns i den dagliga verksamheten.

1.1 LAGRUM

Planen utgår från två olika lagar, *Skollagen (2010:800) kapitel 6* och *Diskrimineringslagen (SFS 2016:828) kapitel 3. 1 - 3, 16 - 18 §§*. Båda lagarna har det gemensamma syftet att stärka alla elevers lika värde och rätt till en trygg skoldag. Diskrimineringslagen lyfter särskilt de sju diskrimineringsgrunderna:

“Rätten till lika behandling är en grundläggande mänsklig rättighet. Alla elever i skolan ska ha samma rättigheter – oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder.

(För begreppsdefinitioner se bilaga)

1.2 ARBETSPROCESS OCH SYFTE MED PLANEN

Trygghets- och likabehandlingsarbetet ska ske genom främjande och förebyggande *aktiva åtgärder* och bedrivs i fyra steg:

- **Undersöka** - den egna verksamheten för att upptäcka om det finns risker för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.

- **Analysera** - orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts.
- **Åtgärda** - genomföra åtgärderna för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter.
- **Följa upp och utvärdera** – på löpande, minst årlig basis, följa upp, utvärdera och revidera arbetet.

Arbetet ska dokumenteras, vilket bland annat görs i denna plan.

Syftet med planen är

- att tydliggöra och konkretisera arbetet mot kränkningar, diskriminering och trakasserier på skolan - det vi i skolan brukar benämna som trygghets- och likabehandlingsarbete.
- att planen ska fungera som ett stöd i det dagliga arbetet
- att synliggöra detta arbete för elever, lärare och andra

Vidare ska skolan ha rutiner för att uppmärksamma, utreda, åtgärda och följa upp kränkningar och trakasserier, detta dokumenteras i skolans **Handlingsplan vid kränkning, mobbning och trakasserier** (se bilaga)

1.4 ANSVAR OCH DELAKTIGHET

SKOLLEDNING

Rektor, eller den person rektor delegerat till; har det övergripande ansvaret för implementering, genomförande samt uppföljning av det fortlöpande trygghets- och likabehandlingsarbetet på skola, ansvarar för att personal har kännedom om *Trygghets- & likabehandlingsplanen* samt *Handlingsplan vid kränkning, mobbning och trakasserier* samt tillgodoser personalens kompetensutveckling för att öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

PERSONAL

All personal på skolan ansvarar för att i sitt dagliga arbete följa det som står i nämnda planer, och bidra till en trygg och trivsamt skolmiljö med målsättningen att alla elever ska behandlas likvärdigt och inte utsättas för någon form av diskriminering, trakasseri eller kränkning.

All personal görs delaktig i *Trygghets- & likabehandlingsplanen* genom att alltid lyssna på elevers åsikter och upplevelser, löpande lyfta trygghetsfrågor på bl a arbetslagsmöten, personalkonferenser, delta i analys av trygghetsenkäter samt i utvärdering av planen.

TRYGGHETSLAGET

Skolans **Trygghetslag** består av samlad kompetens från skolans samtliga arbetslag, skolledning och elevhälsa. Trygghetslaget har ett särskilt uppdrag att driva skolans främjande, förebyggande och åtgärdande trygghetsarbete tillsammans med övrig personal och med elever. Trygghetslaget träffas regelbundet varje vecka och arbetar systematiskt utifrån ett årshjul, observerar och bevakar händelser som rapporteras, stödjer personal i trygghetsarbete, lyfter trygghetsfrågor på elevrådet samt samverkar med skolans elevhälsoteam.

ELEVERNA

Alla elever på Sägtorpsskolan förväntas bidra till en trygg och trivsamt stämning på skolan, stöttade av personalen. Ledorden är *var snäll och respektfull*.

Eleverna görs delaktiga bl a i klassråd och elevråd där trygghetsfrågor lyfts regelbundet. Elevernas upplevelser och uppfattningar fångas upp i de trygghetsenkäter eleverna besvarar på under läsåret, samt inte minst i de dagliga samtal som sker i och utanför klassrum mellan elever och vuxna på skolan.

VÅRDNADSHAVARNA

Planen presenteras vid föräldramöten varje läsår samt publiceras på skolans hemsida. Skolan för regelbunden dialog med elevernas vårdnadshavare kring trygghetsfrågor bl a i Skolrådet som träffas kontinuerligt, samt i det dagliga arbetet i kontakt med vårdnadshavare.

1.5 IMPLEMENTERING AV PLANEN

Trygghetslaget leder arbetet med att befästa planen. All personal påminns om planen under uppstartsdagarna i augusti och får då ta del av utvärderingen och de nya prioriterade områdena. Mentorerna presenterar planen med respektive elevgrupp och implementerar det innehåll som man som mentor ansvarar för. Skolledningen och trygghetslaget presenterar resultatet av den nya planen samt de nya prioriterade områdena för vårdnadshavare i samband med föräldramötena under höstterminen samt under skolråd. Planen läggs också ut på skolans hemsida. Trygghetslaget följer löpande upp arbetet med att befästa planen under sina möten och med all personal löpande under året.

2. FRÄMJANDE OCH FÖREBYGGANDE ARBETE

Syftet med skolans främjande och förebyggande arbete är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla elever och all skolpersonal, där alla elever ges maximala förutsättningar att lära, utvecklas och må bra längs vägen. Arbetet bidrar till att skapa trygghet och trivsel samt till att förhindra diskriminering, trakasserier och kränkningar.

Det **främjande arbetet** är ständigt pågående och behöver inte ha föräntats av något särskilt. Arbetet sker kontinuerligt varje dag under hela skoldagen, i klassrummet såväl som utanför. Det visar sig i det som görs och sägs, och i det som inte görs och sägs. Alla på skolan är inblandade. Det främjande arbetet utgör grunden för hela trygghets- och likabehandlingsarbetet.

Förebyggande arbete görs på förekommen anledning där vi identifierat risker eller då något har hänt som inte ska hända igen.

Främjande och förebyggande arbete är **all personals ansvar**. Punkterna nedan **följs upp löpande och utvärderas årligen**.

2.1 SÅGTORPSSKOLANS "ALLTID"

- *Trygghets- och likabehandlingsplanen* förankras hos elever, personal och vårdnadshavare varje läsår.
- Vi arbetar kontinuerligt med trygghetspass och gruppstärkande aktiviteter för att stärka elevgrupperna och övergripande skolgemenskap. Detta fokuseras särskilt på vid terminsstarter.
- Skolregler och förväntansdokument diskuteras och förankras med alla elever och all personal, skickas hem till alla elever och föräldrar vid läsårsstart. Varje klass tar fram sina egna trivselregler.
- Inom årskurserna förs kontinuerliga diskussioner om hur klasserna fungerar för att fånga upp eventuellt otrygga och utsatta elever
- Alla skol- och fritidshemsaktiviteter t ex utflykter och lektioner, utformas så att alla kan delta utifrån sin egen förmåga.
- Personalen skapar och ansvarar alltid för grupp sammansättningar för att ingen ska känna sig utanför, t ex klassrumsplaceringar, matsalsplaceringar samt vid grupparbeten.
- Det finns alltid rastvärdar i gula västar ute på rasterna och eleverna erbjuds planerade aktiviteter.
- För att få ett varmt och tryggt mottagande på morgonen så checkas eleverna in av personal med rosa västar.
- Vi använder oss av Minimedling vid konflikter.

- All personal äter med eleverna för att få en lugn och trygg matsituation. Eleverna har fasta platser. För elever som behöver ett anpassat sammanhang att äta i så erbjuder skolan en liten matsal.
- Vi arbetar kontinuerligt med faddring, för att öka trygghet och gemenskap för de yngre eleverna samt för att träna de äldre i hänsyn och ansvarstagande. Det gör vi bland annat genom samarbetsdagar och annan fadderverksamhet.
- Vi anordnar regelbundet aktivitetsdagar såsom samarbetsdagar, Rynkebyloppet, Skolgårdens dag, Generation PEPdagar, för att stärka ”vi-känslan” på skolan.
- Trygghetsenkäter besvaras av alla elever två gånger per läsår. Trygghetslaget sammanställer resultatet och all personal samt elever görs delaktiga i analysen och planering av åtgärder utifrån resultaten.
- Skolsköterska genomför främjande hälsosamtal med eleverna i årkurs 4.
- Skolans personal i årkurs 6 i samarbete med elevhälsan genomför insats kring alkohol, narkotika, droger och tobak (ANDT).
- Skolans elevråd lyfter regelbundet trygghetsfrågor som också förankras via klassråd
- Vi arbetar förebyggande mot nätkränkningar t ex kring vett och etikett på nätet.
- Trygghetslaget samt Elevhälsan presenterar sig i samtliga klasser varje läsår.

3. UTVÄRDERING AV LÄSÅRET 25/26

3.1 UTVÄRDERINGSUNDERLAG – SAMMANHANG DÄR TRYGGHET LYFTS OCH DISKUTERAS

Utvärderingsunderlaget läsåret 2025/2026 har bestått av följande delar:

- Trygghetsenkäter
- Elevenkäter i enstaka klasser/arbetslag kring trygghet och trivsel
- Klassråd, elevråd, trygghetsråd samt trygghetslagsmöten
- Samtal mellan elever och pedagoger/elevhälsans personal/skolledning/annan personal
- Samtal med vårdnadshavare
- Hälsosamtal med skolsköterska åk 4
- Kundundersökning Våga visa åk 3 och 6
- Skolråd (vårdnadshavare samt skolledning)
- Arbetslagsträffar
- EHT (elevhälsoteamet)
- Förebyggande arbete i klasserna (värdegrundsarbete).
- Utvecklingssamtal

3.2 UTVÄRDERING AV PRIORITERADE OMRÅDEN 25/26

PRIORITERAT OMRÅDE 1: ATT BEFÄSTA PLANEN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING.

Planen har presenterats för all personal, för elever samt för vårdnadshavare. Inför läsåret 26/27 har den omarbetats för att bli tydligare. Vi har även tagit fram en förenklad elevversion av planen som vi kommer gå igenom med samtliga elever vid uppstart höstterminen i form av ett trygghetspass.

PRIORITERAT OMRÅDE 2: ATT VI HAR TRYGGA ÖVERGÅNGAR MELLAN STADIerna FÖRSKOLA TILL FÖRSKOLEKLASS, FÖRSKOLEKLASS TILL ÅK 1, ÅK 3 TILL ÅK 4 OCH ÅK 6 TILL ÅK 7.

Övergång mellan förskola och förskoleklass har under året arbetats med i rektorsområdet för att hitta tryggare former. Frågan har även lyfts på EHT i samma syfte. Under lå 25/26 har vi satt in flera olika insatser för att stärka upp och trygga våra årskurs fyror bl a med högre vuxentäthet, individuella avtämningssamtal, insatser på individnivå samt gruppstärkande trygghetspass tillsammans med skolkurator.

PRIORITERAT OMRÅDE 3: IMPLEMENTERA MINIMEDLING

Under höstterminen 25 genomfördes en workshop för all personal kring minimedling. Den planerade fortsättningen under vårterminen har dock fått pausas till förmån för mer högprioriterade saker att arbeta med. Minimedling används fortsatt på Sågtorpsskolan och målsättningen är att hålla denna vid liv. Stöd kring detta erbjuds av skolkurator.

3.3 SAMMANFATTNING OCH ANALYS AV TRYGGHETSÅRET 25/26

Vad visar analysmaterialet? Vilka risker har framkommit och vad är orsakerna? Vad beror riskerna på och hur kan de minimeras? Vilka åtgärder behöver göras?

UPPLEVD TRYGGHET

Överlag har läsåret 25/26 på Sågtorpsskolan varit ett fint läsår. Siffrorna från trygghetsenkäter, samt vad som framkommer i dialoger mellan elever och vuxna, visar på att Sågtorpsskolan är en i grunden välfungerande och trygg skola. Förutsättningarna för detta är våra fina elever, engagerad personal, ett kontinuerligt arbete för goda relationer samt en i grunden fungerande organisation som hela tiden strävar efter att bli ännu bättre. Men det finns också grupper/områden där resultaten är lägre och där åtgärder krävs.

96% av eleverna på **lågstadiet** uppger att de är trygga på lektionstid och 98,7% på raster och vid övergångar. 92,9 % är trygga i matsalen. På fritids är trygghetssiffran 99,5%. Att tryggheten på fritidstid är högre än under skoldagen, skulle kunna bero på att eleverna delar upp sig utifrån intresse i högre utsträckning under fritidstid medan de under skoldagen är med sina klasskamrater hela tiden. Elevrådet bekräftar detta i samtal. I fritextsvaren lyfter några elever i åk 3 att de blir utsatta av elever i åk 6. Främst killar upplever sig utsatta av elever i åk 6 i relativt hög utsträckning. Detta är vi medvetna om och har arbetat med sedan det framkom, bl a genom att öka bemanning på utsatta platser och kring utsatta/utsättande elever. Vår upplevelse är att det då blivit bättre.

När det kommer till frågan om vuxna ingriper och säger ifrån om en elev är elak eller kränker så svarar 99,1% att vuxna delvis eller alltid gör det. När det gäller om vuxna lyssnar på en svarar 100% att vuxna delvis eller alltid gör det. 96,5% av eleverna på lågstadiet säger att de har minst två trygga vuxna att vända sig till. Detta är mycket fina siffror som stämmer överens med vår upplevelse. Vi skulle behöva ta reda på mer vad svaret "delvis" står för. Vi upplever generellt att elever på lågstadiet söker upp vuxna när de upplever otrygghet och det är mycket viktigt att eleverna då upplever att vi tar dem på allvar och gör något åt saken.

94,5% av eleverna på **mellanstadiet** uppger att de är trygga på lektionstid och 95,7% på raster samt vid övergångar. 89,7 % är trygga i matsalen. En låg siffra som vi inte riktigt kan förklara mer än att det generellt kan vara stökigt och högljutt i matsalen när många mellanstadieelever är där samtidigt. 83,3% uppger att de är trygga på Klubben, vilket betyder att tre av arton uppger att de känner sig otrygga där. En annan plats som lyfts som otrygg är omklädningsrum där vi identifierat främst en elevgrupp som upplevt otrygghet då elevgrupper "rockat" schemamässigt vid ombyte. Viktigt att se över schemaläggning framöver.

Trygghetssiffrorna på mellanstadiet är generellt något lägre än på lågstadiet. Det kan bero på lägre personaltäthet på mellanstadiet, men kanske också på åldersgruppen där många kommer in i för-/pubertet och det är vanligt med en ökad "attityd" bland vissa elever som då kan bli högljudda och stökiga.

När det kommer till frågan om vuxna ingriper och säger ifrån om en elev är elak eller kränker så svarar 87,8% av mellanstadieeleverna att vuxna delvis eller alltid ingriper. När det gäller om vuxna lyssnar på en svarar 93,3% att de delvis eller alltid gör det. 84,8% av eleverna på mellanstadiet säger att de har minst två trygga vuxna att vända sig till. Här är vi inte nöjda med siffrorna. Möjligen kan siffrorna förklaras av att mellanstadieelever, till skillnad från lågstadiet, inte alltid berättar för vuxna om kränkningar och att vuxna inte är lika "nära" eleverna på mellanstadiet. Vi behöver fortsätta arbeta för nära tillitsfulla relationer mellan vuxna och elever.

KÖNSSKILLNADER

När vi jämför hur tryggheten ser ut mellan könen ser vi vissa skillnader när vi tittar på trygghetsenkäten från vårterminen 2026. Av alla enkätsvar (410) är könsfördelningen: tjej 184, kille 217, ickebinär 3, vill ej ange 6 (de två sistnämnda redovisas inte här då det är så få till antal och inte visat något utstickande resultat).

På **lågstadiet** är det relativt jämnt på alla frågor. Tjejer är något tryggare på lektion och killar något tryggare på raster, i matsal och vid förflyttningar. Det skiljer dock extremt lite. Eleverna är extremt trygga på fritids oavsett kön. När det gäller otrygga platser så anger 21,6% av flickorna otrygga platser medan bara 9,6% av killarna anger otrygga platser. Platserna som nämns är samma oavsett kön; konstgräsplanen, källare och toaletter samt äldre elever.

På **mellanstadiet** är istället flickorna något mer otrygga under lektion, medans det vid övergångar och på raster inte är någon skillnad mellan könen. I matsalen är killarna något otryggare. Vad gäller otrygga platser är det relativt jämnt mellan könen. Vad gäller upplevelsen av om vuxna ingriper så tycker något fler killar att vuxna inte ingriper. När det kommer till minst två trygga vuxna är det 8,5% av flickorna som inte har det och 19,4 % av killarna som inte upplever att de har det. 2 tjejer och 8 killar på mellanstadiet upplever att de är utsatta för kränkningar. Sett till hur många kränkningsärenden vi har hanterat under läsåret så är siffran låg. En tjej nämner Klubben som otrygg.

När det gäller normer och värden i *Våga visa*-enkäten i åk 6 så upplever 41% av pojkarna att lärarna behandlar pojkar och flickor lika jämfört med 81% hos flickorna. I åk 3 är det 76% av pojkarna jämfört med 93% av flickorna som upplever att de blir lika behandlade av lärarna utifrån kön.

Sammanfattningsvis kan vi se att upplevelsen av trygghet mellan könen är överlag jämna. Två saker som sticker ut som vi vill jobba mer med är att tjejer anger fler otrygga platser medan killar i mycket mindre utsträckning än tjejer har två trygga vuxna. Det finns en uppfattning att killar tar större plats ex på skolgården och att leken t ex på fotbollsplan ofta kan bli stereotyp grabbig och lite hård. Vi har även sett att våra försök att nå killarna på skolgården inte lyckats så väl som vi önskat.

Vi tycker oss även se liknande könsmonster vad gäller **kränkningar**, där pojkarna (hela skola) står för en klar majoritet av alla kränkningar. De flesta kränkningar är fysiska följt av verbala. När det gäller de fysiska kränkningarna utför killar nästan 80% av dessa. Vad gäller de verbala är fördelningen cirka 66% killar och 33% tjejer. Ett fåtal elever nämner vanliga kränkningar som kommentarer om utseende eller klädsel, samma för både killar och tjejer. Flest kränkningar sker under lunchrasten, på skolgården, därefter i klassrummet. I cirka 70% av kränkningssituationerna har vuxna funnits på plats.

När vi pratat med elever och personal om detta så har vi identifierat våra trånga lokaler som en orsak till att det sker många fysiska kränkningar. Även på gräsplanen när det spelas fotboll sker flera fysiska kränkningar. Elever och vuxna säger att det ofta förekommer för tufft spel och hård jargong. Vi har stundtals haft utmaningar med att personal saknas på gräsplanen under rasterna. När vi stärkt upp med personal under vårterminen har antalet kränkningar minskat.

GRUPPNIVÅ

På grupp-nivå har vi identifierat och arbetat särskilt kring några elevgrupper under läsåret då det i dessa grupper funnits utmaningar med otrygghet, kränkningar, en oschysst attityd och grupperingar. Orsaker till otrygga klasser som vi identifierat är exempelvis lärarbyten/många vikarier, enskilda individer, olyckliga grupperingar, brister i ledarskap och struktur samt trånga utrymmen. Insatser har varit på organisations-, grupp/klass- samt individnivå bl a gruppstärkande aktiviteter, dialoger med elever och vårdnadshavare, individuellt stöd, elevhälsoinsatser bl a kuratorstöd, klassbyten, lärarförflyttningar. Vi ser att ett kontinuerligt, enträget arbete där vi följer upp våra insatser är det som fungerar bäst. Det är viktigt att säga, att trots att vi identifierat och beskriver elevers problematiska beteenden så är vi fullt medvetna om att barn beter sig gott om de får rätt förutsättningar. I alla otrygga klasser arbetar vi med att maximera förutsättningarna organisatoriskt och relationellt för att eleverna ska må bra och fungera väl.

SPRÅKBRUK

På hela-skolan nivå ser vi utmaningar med ett ofta alltför hårt språkbruk och attityd elever emellan. Möjligen kan klimatet i samhället i allmänhet med ett i många fall allt hårdare språk och attityd, förklara denna utveckling. Det kan också handla om otrygghet på individnivå och i grupper, som kan ta sig uttryck i att man är taskig mot varandra. Detta vill vi förändra och har påbörjat ett arbete under läsåret 25/26 som kommer att fortsätta.

4. ÅTGÄRDER & PRIORITERADE OMRÅDEN LÄSÅR 26/27

4.1 IMPLEMENTERA NYTT TRYGGHETSÅRSHJUL

Skolgemensamt årshjul för trygghetspass, elevråd, klassråd, trygghetsenkäter, faddring mm. Syftet är att öka likvärdighet, tydlighet och samarbete mellan alla elever och all personal. Vi vill säkerställa att alla elever får samma möjlighet till delaktighet samt undervisning och diskussion/reflektion kring viktiga trygghetsteman såsom kränkning/konflikt, relationer mm. Detta lever till stärkt vi-känsla och gemensamma förutsättningar och redskap att hantera utmaningar som uppstår. På mellanstadiet kommer vi lägga in mentorstid på schemat för att säkerställa att alla aktiviteter genomförs. Vi kommer också se över strukturen för fadderverksamheten och baka in den i årshjulet.

4.2 SPRÅKBRUK

Genom återkommande trygghetspass tema språkbruk, samt att personal är extra uppmärksamma på oönskat språkbruk, påtalar detta och stöttar elever till att använda ett positivt respektfullt språk. Vi kommer även uppmärksamma språket extra under Vänliga veckan.

4.3 RASTER & FRITIDS-/KLUBBVERKSAMHET

Utveckla rastaktiviteter och stärka upp vuxennärvaro för ökad trygghet. Utveckla Klubbens verksamhet för årskurs 4-6. Vi har förtydligat ansvarsområden under rasttid, exempelvis genom att dela in skolgården i ansvarszoner. Vi kommer köpa in walkie-talkies för att snabbare kunna kommunicera under rasterna. Ramarna för hur fotboll ska få utövas behöver ses över och förtydligas. Det behöver också bli tydligt för alla vuxna vad som gäller på gräsplanen. Vi har rekryterat en ny rastpedagog som kommer att arbeta mycket med det sociala och med fokus på mellanstadiet. Vi kommer även ta ett helhetsgrepp om Klubbenverksamheten som kommer ledas av vår nya rastpedagog.

4.4 GENUS & RELATIONER

Vi ser att vi behöver fortsätta vårt arbete kring relationsbyggande mellan elever och vuxna för att öka tillit och trygghet mellan elever och vuxna. Vi ser att vi behöver arbeta mer med könsroller för att motverka stereotyper, bland annat i syfte att få ner antalet kränkningar utförda av pojkar, såväl fysiska som verbala. Detta arbete behöver börja med personalen. Vi kommer att använda oss av verktyget IBIS som redan är

förankrat i verksamheten samt skapa tillfällen för fördjupad kunskap och förståelse för genus samt diskussioner för ökad medvetenhet om egna värderingar, mönster och beteenden.

5. BILAGOR

5.1 DEFINITIONER OCH BEGREPPSFÖRKLARINGAR

DISKRIMINERING

Diskriminering är när skolan som verksamhet behandlar någon elev sämre än andra på grund av någon av diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Direkt diskriminering - en person missgynnas genom att han eller hon behandlas sämre än andra.

Indirekt diskriminering - skolan missgynnar genom att förutsätta att alla bör behandlas lika.

Bristande tillgänglighet - en person med funktionsnedsättning missgynnas därför att tillräckliga åtgärder inte vidtagits för att personen ska komma i en jämförbar situation med en person utan funktionsnedsättning. Vid bedömning av vilka åtgärder som är skäligen ska hänsyn tas till praktiska och ekonomiska förutsättningar, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt andra omständigheter av betydelse.

Instruerad diskriminering - Till exempel när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, till exempel en anställd, att diskriminera någon annan.

Diskrimineringslagen (2008:567) har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett *kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder*. Lagen omfattar förbud mot diskriminering, sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med diskrimineringsgrunderna.

TRAKASSERIER

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna *kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder*.

SEXUELLA TRAKASSERIER

Sexuella trakasserier innebär ett uppträdande/agerande av sexuell natur som kränker en elevs värdighet genom att den som utsätts upplever sig kränkt, rädd eller på annat sätt illa till mods. Ex. om någon

- tar på en på ett sätt man inte tycker om och som känns sexuellt (brukar också kallas tafsande)
- trycker eller gnider sig mot en på ett sexuellt sätt
- säger sexuella saker till en som blir obehagliga, till exempel sexuella frågor, skämt eller kommentarer
- sprider negativa sexuella rykten om en, till exempel horrykten
- tittar på ett sexuellt sätt som är obehagligt, till exempel stirrar på bröstet eller ”klär av en med blicken”
- kommer med sexuella anspelningar genom kroppsspråk, till exempel ”samlagsrörelser”
- skickar meddelanden om sex på ett sätt man inte tycker om, till exempel via mail, sms eller lappar
- visar eller sätter upp sexuella bilder som känns obehagliga, till exempel porrbilder.

KRÄNKANDE BEHANDLING & MOBBNING

Kränkande behandling avser ett uppträdande/agerande som kränker en elevs värdighet men som inte har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. En kränkning kan vara verbal, fysisk eller psykisk. En kränkning kan äga rum vid enskilda tillfällen eller vara systematiska och återkommande, de benämns då som **mobbing**.

DISKRIMINERINGSGRUNDERNA (DEFINITION FRÅN [WWW.DO.SE](http://www.do.se))

Kön - begreppet kön innebär att någon är kvinna eller man (s k juridiskt kön). Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.

Könsöverskridande identitet eller uttryck - med könsidentitet och könsuttryck avses i lagen att någon inte definierar sig som kvinna eller man, eller genom sin klädsel (eller på annat sätt) ger uttryck för att tillhöra ett annat kön än det som registrerats för hen vid födelsen. Begreppen omfattar dels en persons mentala eller självupplevda könsbild, dels hur någon uttrycker det som kan kallas personens sociala kön, till exempel genom kläder, kroppsspråk, smink eller frisyr. Diskrimineringsgrunden avser vad som ofta brukar kallas transpersoner. Det är ett paraplybegrepp för människor vars könsidentitet eller könsuttryck tidvis eller alltid skiljer sig från normen för det kön som registrerats för dem när de föddes.

Personer med intersexvariation omfattas också av skyddet mot diskriminering som avser könsidentitet eller könsuttryck. Personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av skyddet mot diskriminering som avser diskrimineringsgrunden kön.

DO använder ofta begreppen könsidentitet eller könsuttryck. Det beror på att DO anser att lagens begrepp ("könsöverskridande") riskerar att befästa en bild av att personer som omfattas av skyddet mot diskriminering är avvikare i ett samhälle där det finns starka normer och föreställningar om kön.

Etnisk tillhörighet - med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Nationellt ursprung betyder att personer har samma nationstillhörighet, som till exempel finländare, polacker eller svenskar. Etniskt ursprung innebär att personer har ett relativt enhetligt kulturmönster. Som exempel kan nämnas att en person tillhör någon av de nationella minoriteterna såsom samer och romer. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. Alla kan därför bli utsatta för etnisk diskriminering.

Religion eller annan trosuppfattning - med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism och agnosticism. Politiska åskådningar och etiska eller filosofiska värderingar som inte har samband med religion omfattas inte av diskrimineringslagens skydd.

Funktionsnedsättning - med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. Det kan vara till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födseln, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening.

Funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Det är alltså något som en person har, inte något som en person är. En funktionsnedsättning kan märkas mer eller mindre i olika situationer som till exempel allergier, dyslexi, hörsel- och synskador med mera.

Sexuell läggning - lagen definierar sexuell läggning som homosexuell, heterosexuell och bisexuell läggning.

Ålder - ålder innebär uppnådd levnadslängd. Alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering.

5.2 BILAGA: HANDLINGSPLAN VID KRÄNKNING, MOBBNING OCH TRAKASSERIER

Handlingsplan vid kränkning, mobbning och trakasserier

Inledning

Skollagen, Diskrimineringslagen och Läroplanen fastslår att skolan ska arbeta för alla elevers lika värde och rättigheter, samt motverka all form av kränkning, mobbning och trakasserier.

På Sågtorpsskolan ska all personal

- förebygga och motverka mobbning utifrån skolans **Trygghets- och likabehandlingsplan - aktiva åtgärder för att förebygga kränkning, diskriminering och trakasserier.**
- på ett tydligt och kraftfullt sätt markera att mobbning, trakasserier och annan kränkande behandling i olika former inte accepteras

Om kränkningar, mobbning och trakasserier uppdagas ska denna **Handlingsplan mot kränkning och mobbning** följas. All personal på skolan är skyldig att reagera och agera i enlighet med handlingsplanen. Sågtorpsskolans Trygghetslag kan bistå i kränkningsärenden vid behov. All personal ska

- alltid värna om, skydda och stärka den som blir utsatt
- alltid stötta den som utsätter att ”göra rätt”

Rutin vid kränkning/mobbning av elev

Misstanke/kännedom om att elev kränks eller är utsatt för mobbning kan komma från olika håll, t.ex. från eleven själv, andra elever, vårdnadshavare eller personal. Vid sådan information skall situationen utredas omedelbart. Den personal som tar del av informationen är ansvarig för att följa nedanstående steg.

STEG 1 – Agera direkt, alltid

- 1.1 Den personal som ser en pågående kränkning ska stoppa kränkningen direkt, alternativt se till att någon annan vuxen stoppar kränkningen.
- 1.2 Den personal som först får information om att någon elev på skolan har blivit utsatt för kränkning ska agera själv eller omedelbart lämna över ärendet till lämplig kollega.

STEG 2 – Bedömning av kränkningen

- 2.1 Om kränkningen är allvarlig och/eller upprepad, inled ärende i DFrespons, följ samtliga steg i denna plan och dokumentera hela ärendet i DF [Anmälan till huvudman](#). Informera skolledning som beslutar vem som ska hantera ärendet vidare. Observera att syftet med kränkningsanmälan är att säkerställa att skolan hanterar situationen, det är alltså *situationen* och inte elever som anmäls.
- 2.2 Om kränkningen är mindre allvarlig och/eller sker för första gången, följ samtliga steg i denna plan men utan att dokumentera.

STEG 3 – Kränkingsutredning (samtal med inblandade)

- 3.1 Inhämta vid behov mer information från den vuxne som först fått kännedom om kränkningen.
- 3.2 Genomför samtal med den utsatta eleven. Ta reda på:
 - Vad har hänt?
 - Vilka var inblandade och vem gjorde vad?
 - Var har det skett?
 - När har det skett?
 - Hur länge har det pågått/har det hänt förut?
 - Var tydlig med att tala om för den utsatta att ni kommer göra allt för att få stopp på kränkningen/mobbningen och inte släppa det förrän beteendet upphört.

3.3 Genomför samtal med den/de som utsatt. Om samtal skall hållas med fler utsättande elever skall det i möjligaste mån säkerställas att de inte hinner prata med varandra innan, detta för att få en så korrekt bild som möjligt av vad som skett och vem som gjort eller sagt vad. Samtalen:

- Inled "Vi vill prata med dig om något vi fått reda på, vet du vad?" Ofta kan då eleven berätta, om inte får du berätta vad du vet. Om inte får du berätta kort vad du hört och be eleven ge sin beskrivning av det inträffade.
- Var konkret, för ett lugnt, stöttande men allvarligt samtal.
- Säg och visa att du ser mycket allvarligt på det inträffade.
- Skriv ner. Se till att eleven ser vad som skrivs ner.
- Fråga vad eleven tänkt göra för att avsluta sina handlingar. Hur kan vi stötta eleven i detta?
- Gör en överenskommelse att kränkningen ska upphöra här och nu. Vid behov, gör en skriftlig överenskommelse.

STEG 4 – Kommunisering

4.1 Kontakta vårdnadshavare till berörda elever och informera om händelsen samt om åtgärder. Detta kan behöva ske vid flera tillfällen under hanterandets gång.

4.2 Informera berörd skolpersonal kring situationen d v s de som kan behöva ha information och extra uppsikt för att förhindra fortsatta kränkningar.

STEG 5 – Uppföljning med inblandade elever och dess vårdnadshavare

5.1 Genomför separata uppföljningar med den utsatta och den/de som utsatt inom en vecka. Återkoppla till berörda vårdnadshavare.

5.2 Om det uppföljande samtalet visat att kränkningarna inte upphört, håll ett andra uppföljande samtal med respektive elever senast tre dagar efter det uppföljande samtalet.

5.3 Om kränkningarna fortsätter trots åtgärder och uppföljningar, konsultera skolans trygghetsteam för vidare arbete.

STEG 6 – Avsluta ärendet

Avsluta ärendet först när det är säkerställt att kränkningarna upphört och samtliga elever känner sig trygga

Definitioner

Kränkande behandling avser ett uppträdande/agerande som kränker en elevs värdighet men som inte har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det finns olika sorters kränkningar;

fysisk - slag, sparkar, knuffar, stänga in, hålla fast, hota med vapen

verbal - reta, kalla elaka saker, hota

psykisk - frysa ut, ignorera, sprida rykten

online - kalla elaka saker, hota, sprida rykten eller elaka meddelanden, frysa ut, ladda upp eller skicka vidare bilder mot någons vilja

Mobbning avser upprepade kränkningar över tid riktade mot en och samma person.

Trakasserier är kränkningar som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder).